

SKYSKRABERE

Uddrag af artikel fra Arksite, om skyskraberens historie

Utzon

SKYSKRABERE

Man læner hovedet bagover.

Kigger op, så langt man kan, og har svært ved at se helt op til toppen af skyskraberen. Skyskrabere er fascinerende, og de bliver stadig højere.

Mennesket har altid stræbt efter at bygge højt, og det kan der være mange årsager til. Det kan være af utopiske, religiøse, teknologiske, geografiske, kulturelle, økonomiske eller pladsmæssige årsager. Det kan være for at demonstrere magt eller fordi bygningen og dens arkitektur skal symbolisere eller repræsentere noget.

I næsten 4000 år var den knap 146 meter høje Kheops-pyramide i Ægypten verdens højeste bygningsværk. Menneskets stræben efter at bygge høje og respektindgydende bygninger er siden kommet til udtryk gennem bl.a. Babelstårnet, minareter (et bønnetårn eller et slankt tårn ved en moske), gotiske kirker og skyskrabere.

Langt de fleste af de ældre tårne indgår i en form for religiøs arkitektur, som fx minareter i Yemen, gotiske tårne i Paris og tempeltårne i Indien. I Europa blev der bygget højt i Middelalderen, og man udviklede teknikker til at bygge kirkehvelv og kirketårn. Men dengang anvendte man ikke de samme materialer og havde ikke udviklet de teknologier som vi har i dag, og der var grænser for, hvor højt man kunne bygge.

Chicago og New York

Først i midten af 1800-tallet begyndte man for alvor at bruge materialer og teknikker, der gjorde det muligt at bygge højere bygninger. Chicago blev det først sted, hvor der for alvor kom gang i byggeriet. Det skyldtes primært en voldsom brand i byen i 1871.

Genopbygningen gav anledning til at bygge i højden. Et af de vigtige nye materialer, man tog i anvendelse, var stål. Ved at bygge stålskeletter og fylde ud med andet materiale, blev det muligt at konstruere langt stærkere og højere bygninger end det, der hidtil havde været muligt.

I starten af 1900-tallet fulgte New York efter Chicagos byggeboom. I New York var der pladsproblemer, pga. Manhattans smalle areal. Pladsproblemerne øgede - sammen med den attraktive beliggenhed ved vandet - værdien af byggegrundene. På disse betingelser var der derfor en fordel i at bygge i højden. Manhattan er i dag verdens største skyskraber by.

Skyskraberen er blevet indbegrebet af amerikansk arkitektur. De amerikanske storbyers skyskraber-skylines er blevet symbol på økonomisk magt og velstand. Siden byggeriet startede i Chicago og New York er teknologien blevet udviklet i en sådan grad, at det nu er muligt at bygge flere hundrede meter høje bygninger. Senest har engelske arkitekter lavet tegninger til en 1001 meter høj skyskraber.

I dag findes skyskrabere ikke kun i USA, men i hele verden, og i høj grad i Asien, hvor byggeriet er i rivende udvikling, i fx Tokyo og Hong Kong. Verdens højeste bygning ligger i Dubai. Det er skyskraberen Burj Khalifa, 828 m høj, opført i 2009.

Chrysler Building

Chrysler Building stod færdigt i 1930, og var på det tidspunkt med sine 319 meter verdens højeste bygning.

De fleste kritikere er enige om, at Manhattan er et af få steder i verden, hvor højhusene har været i stand til at skabe et attraktivt bymiljø.

I 1916 var det blevet bestemt ved lov - den såkaldte zoning laws - at høje bygningers øverste etager skulle trækkes tilbage for at sikre mod overbebyggelse af grundstykkerne og dermed også sikre sollys i gaderne.

På den måde tilgodeså man området omkring bygningerne frem for toppen af bygningen. Fra denne periode ses derfor høje bygninger med terrasseformede spir, sådan som det bl.a. ses i Chrysler Building.

Chrysler skulle fungere som udstillingsvindue og reklamesøjle for bilvirksomheden Chrysler.

Bygningen er et eksempel på den såkaldte Art Deco-arkitektur, der oprindeligt er en forkortelse for den parisiske udstilling i 1925, som handlede om industri, dekoration og det moderne. Art Deco-stilen var en fashionabel, ny stil for skyskrabere. Den har sine rødder i den europæiske kunstneriske avantgarde fra starten af det 20. århundrede: de geometriske former fra Wien, den tyske ekspressionismes skarpe vinkler, futurismens dynamik og kubismens collageeffekt.

Lever House

Efter børskrakket i 1929 skabte den økonomiske udvikling i USA begrænsninger for udviklingen af byggerierne af skyskrabere, og efter 2. Verdenskrig tog amerikanerne den europæiske modernisme til sig - dette hang sandsynligvis også sammen med, at mange af de førende europæiske arkitekter var flygtet til USA før eller under krigen.

Lever House, som stod færdigt i 1952, er et af de bedste eksempler på den europæiske modernismes gennembrud og påvirkning af amerikansk arkitektur i forhold til skyskraberen. Bygningen er kun 92 meter høj, men regnes alligevel for at være et nøglemonument i den amerikanske udvikling af den internationale stil.

Arkitektfirmaet bag Lever House er Skidmore, Owings og Merrill, der er verdenskendt for deres skyskraberdesign. Den blev bygget ud fra Lever Brothers Companys ønske om at bygge en kontorbygning, der udstrålede renhed og modernitet. Ønsket kom på baggrund af virksomhedens store succes med deres produkter fra 1950'erne, såsom vaskepulver og Lux-håndsæbe.

Lever House er et kontortårn, der består af 24 etager. Bygningen står på søjler og giver derved bygningen et udseende af lethed. Den er beklædt med glas, som skjuler den indvendige konstruktion. Selv om bygningen er dybt inspireret af den europæiske modernisme, peger den i højere grad i retningen af amerikansk virksomhedsdesign.

Millennium Tower

Flere skyskrabere rundt om i verden bærer navnet Millennium Tower. Således har Norman Foster også udformet tegningerne til en bygning med dette navn, færdigopført i år 2009.

Tokyo Millennium Tower er hele 840 meter høj og placeret på en øde ø to kilometer ude i havet i Tokyo-bugten. Den skal således ikke være en del af et bymiljø. Planen er, at bygningen skal kunne fungere som en by for 50.000 mennesker.

På hver 13. etage skal der være en plaza med alt i hårde hvidevarer, hoteller, underholdning, og hvad man ellers kunne ønske sig i en by.

Tidligere var det materialer og teknologien, der satte grænserne for, hvor højt et byggeri kan blive. I dag er det i højere grad økonomien, der sætter grænser. Når en bygning kommer over ca. 305 meter, bliver det videre byggeri meget dyrt, idet man bl.a. skal sikre den ekstra meget i forhold til blæst og andre faktorer.

Turning Torso

Med sine 190 meter bliver Turning Torso det højeste boligbyggeri i Nordeuropa. Det bliver samtidig det nye vartegn for Malmø. Oprindeligt var det meningen, at København skulle have en bygning magen til, så de to bygninger kunne danne et slags vartegn for Øresundsregionen, men København takkede nej.

Bygningen rummer 147 luksuslejligheder og kontorlokaler fordelt på 54 etager. Tårnet er tegnet af den spanske arkitekt Santiago Calatrava, der skaber sine værker med udgangspunkt i naturlige bevægelser, dyr og mennesker.

Turning Torso begyndte som en skulptur, formet med inspiration fra menneskekroppen i vridende bevægelse.

Calatravas bemærkelsesværdige arkitektur er produktet af en kombination af kunstens frie former med streng geometri og moderne teknologi.

Turning Torso vrider sig 90 grader om sin egen akse. Den består desuden af en betonkerne, der sikrer den mod vind og indeholder elevatorer, trapper og mekaniske installationer. Udover lejligheder og kontolokaler rummer bygningen et hotel og et fitnesscenter. Bygningen får tilført energi fra vindmøller og solpaneler.

